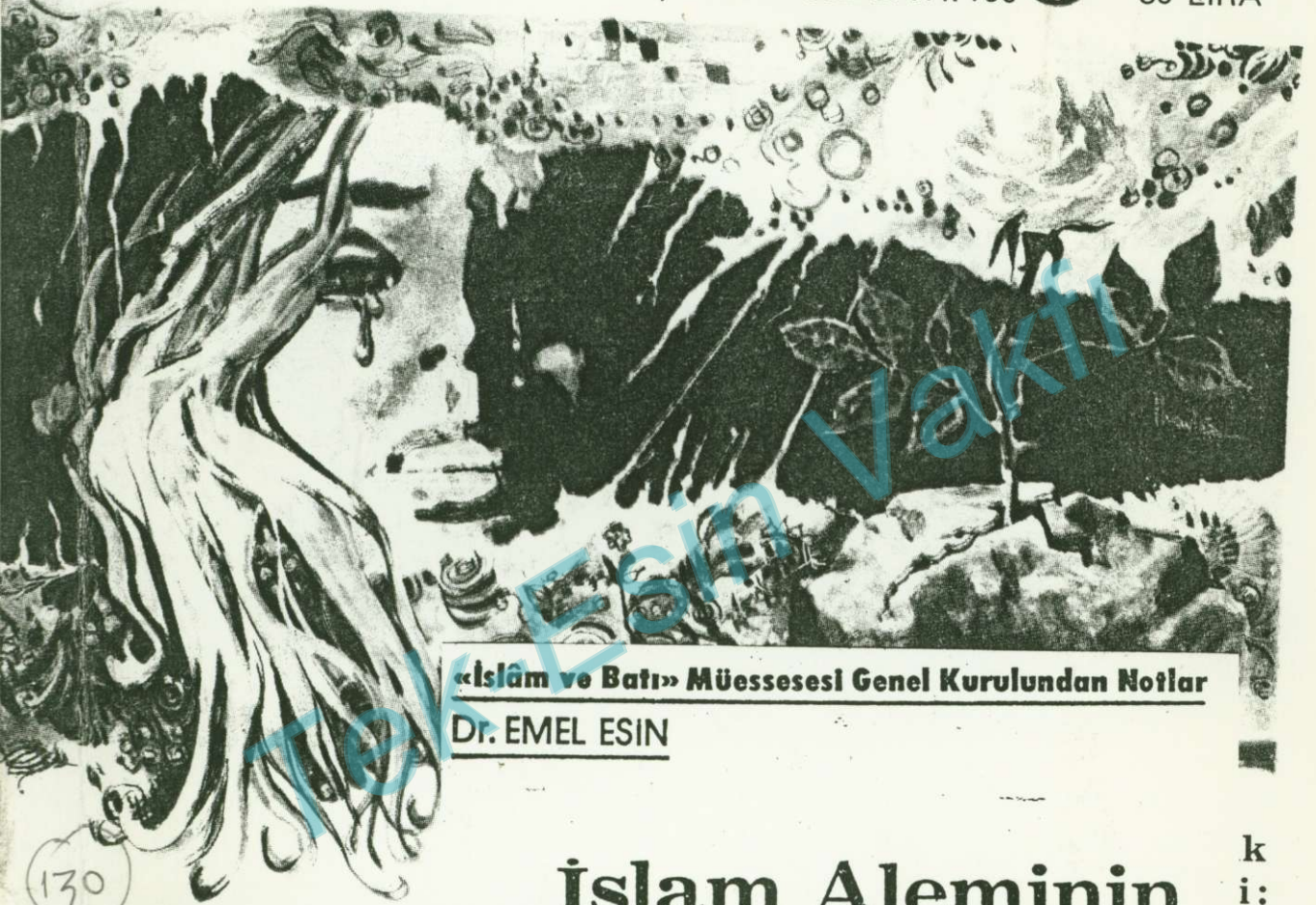

NECİ
yılla
ilk şiirini
dergimiz için yazdı
«EVİM»

A
ESİN.E
İSL
1982

Türk Edebiyatı

ŞUBAT 1982 SAYI: 100 50 LIRA

«İslâm ve Batı» Müessesesi Genel Kurulundan Notlar

Dr. EMEL ESİN

İslam Aleminin Bugünkü Vaziyeti

k
i:
E

100.
ŞEREF
SAYIMIZ

Ahmet KABAKLI, Prof. Dr. Ayhan SONGAR, Ergun GÖZE, Necmettin HACIEMİNOĞLU, Altan DELİORMAN, Doç. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN, Osman Yüksel SERDENGEÇTİ, Ahmet GÜNER, Doç. Dr. Saim SAKAOĞLU, Sevinç ÇOKUM, Prof. Dr. Emin BİLGİÇ, Dr. Emel ESİN, Cahit BEĞENÇ, Sadri SARPTIR, Niyazi Yıldırım GENÇOSMAN-OĞLU, Bahattin KARAKOÇ, Muhsin İlyas SUBAŞI, Serhat KABAKLI, İhan EZİK, Ö. Lütfi METE, Ahsen BATUR,

NATUK BAYTAN'ın Türk sineması üzerine düşünceleri

«İslâm ve Batı» Müessesesi Genel Kurulundan Notlar

Dr. EMEL ESİN

İslam Aleminin Bugünkü Vaziyeti

Millî "İslam ve Batı" gruplarının, bazı müşâhidlerin ve mütehasısların, konuşmalarında, bilhassa şu mevzular üzerinde duruldu: Batıda yaşayan Müslüman, çoğunlukla Türk işçilerinin meseleleri; mekteb kitaplarındaki iki medeniyeti birbirine düşman gösterecek mâhiyette ibârelerin tashihi; Batının İslâm memleketlerine teklif ettiği yardımlar. Avustralyalılar, Türk işçilerinin memleketlerinde mevcudiyeti sebebi ile Türklere alâka duyduklarını söylediler. Esâsen, coğrafî bakımdan Asya'ya yakın olmakla çok-kültürlü bir istikbâl tasarlamakta imişler. "Avrupa norm'u yerine insânî bir norm istiyoruz" dediler. Avusturya adına söz alan, Viyana millî kütabhânesi baş-müşâviri, Bosnalı Müslümanlardan Dr. İsmail Baliç, Almanca konuşulan illerde (Almanya, Avusturya, İsviçre) yaşayan, çoğu Türk olan, iki milyon kadar Müslüman işçi hakkında tafsilâtlı bir rapor hazırlamıştı. Bu işçiler ve bunların çocukları, yeni muhite intibâk edememekle birlikte, millî hüviyetlerini de kaybetmek ve kültürsüz kalmak tehlikesinde imişler. Hıristiyan misyonerlerin faaliyetine rağmen, bunların millî-dini hüviyeti koruyabilmesi din dersleri ile olabiliyormuş. Türk işçiler ve çocukları bir derece daha iyi vaziyette imiş, çünkü bunlara, târih ve coğrafya gibi mevzular ile beraber olmakla birlikte, bazı dinî bilgiler de veriliyormuş. Bazan câhil kimseler tarafından idare edilmekle beraber, Kur'an kursları da, gurbette duyulan hüviyetsizlik hissini izâlede büyük hizmet görüyormuş. Ehil kimselerce din dersleri verilmesi temin edilinceye kadar, Kur'an kursları, vatandan uzak gariblere manevi sığınak oluyormuş. Türk olmayan Müslüman işçiler büsbütün âvare halde imişler.

Genel kurulda, alfabe sırası ile

konuşulurken, Bangladeş mümessilli Dr. A. Chowduri, memleketinde Türk ordusuna duyulan sevgiyi ifade etti. Brezilyalı ise "Türkler", veya "Osmanlılar" diye, cenubî Amerika'da yaşayan Lübnanlılardan bahsediyordu. Emekli bir büyükelçi olan İspanyalı, İslâmillerindeki mekteb kitaplarında, Orta Çağda İspanya'da Müslümanlara yapılan mezâlim bahsinin kaldırılmasını istedi. Yine emekli bir büyükelçi olup gençliğinde Türkiye'de bulunarak Atatürk'ü tanımış olan İsviçre mümessilli Parodi, İslam ve Batı'nın Sovyetler Birliği'nde, Çin'de ve Afganistan'daki Müslümanlar ile de alâkalarını ve bunların da toplanlılara katılmasını diledi. Japonyalılar, memleketlerindeki mekteb kitaplarının Avrupa'dan ilham aldığı için, İslâmiyet ve Türkler aleyhine bir temâyül gösterdiğini ifade ettiler. Japonlar İslâmiyete alâka duymuş, ancak kültür meselelerinde yüksek seviyeye alışık imişler. Halbuki Japonya'ya gelen Müslümanlar basit kimseler olup, yüksek kültür değerlerini aksettiremiyorlardı. Mekteb kitapları bahsinde, Dr. Boisard, yine çok açık konuştu. Müslümanların kendi kültür tarihlerini bilmediklerini, Avrupa'daki İslam aleyhtarî temâyülün Müslümanlar arasında bile revâçta olduğunu ve bu Müslümanların çocuklarını "ruhsuz" yetiştirerek, kötü vatandaşlar olmağa hazırladıklarını söyledi. Şunu da ilâve etti: Fransız mekteb kitaplarında Türkler bilhassa hedef alınır ve Türk düşmanlığı telkin ediliyormuş. Meselâ, Türklerin Hıristiyanlara Hazret-i İsa'nın mezarını ziyarette zorluk çıkardığından dolayı Haçlı Seferlerinin başladığı iddia ediliyormuş. Buna cevap veren Fransız Millî Eğitim Bakanlığı mümessilli şöyle dedi: "Biz kitaplarımızdaki yanlışları düzeltmek istiyoruz. Müslüman memleketlerin Millî

Eğitim Bakanlıklarına yazıp, bize kültür tarihleri ve eserleri hakkında malzeme yollamalarını rica ediyoruz. Mektublarımızı ya cevâbsız kalıyor, yahud da, bize âbide olarak bir çimento fabrikası resmi yolluyorlar."

Fransızlar açılış merâsiminde, "İslam ve Batı" nın Fransız kolu başkanı Bay Fourcade'in bahsettiği projeyi şerh ettiler. Fransa'da kurulacak, fakat "İslam ve Batı"nın idâresinde olacak bir yayınevi, İslam memleketlerinin kültür târihlerini, edebî eserlerini ve mekteb kitaplarını yazdırıp, veya terceme edip, neşredebilecekti. Bu mevzu mütehasıs olan kimseler projeyi, tafsilâtı ile, anlattılar. Orada bulunan bazı tarihçiler ve Beyrut'taki Université Catholique mümessilli de yardım edebileceklerini ifade ettiler. Ben de söz alarak, bu projenin milletlerarası işbirliğine yol açmak bakımından fâideli olacağını, çünkü her milletin kültür tarihi veya edebî eserlerinin neşri için, o milletin mütehasıslarına başvurmak gerekeceğini söyledim. Türkleri alâkadar eden hususlarda mütehasıslar bulunması için, genel sekreteri bulduğum "Türk kültürü el-kitabı neşir komitesi" nin de yardımı hazır olduğunu ifade ettim. Bu komitenin başkanı (Prof. Halil İnalçık) ve genel sekreterinin "Asya ve Afrika'da insânî ilimler kongrelerinde" (eski Şarkiyat kongreleri) seçildiğini ve kültür târihi kolunda, Türkçeden başka, Fransızca ve İngilizce de olmak üzere, beş cild neşretmiş bulunup, tecrübe sâhibi olduğumuza da ilâve ettim. Mekteb kitaplarına gelince bunların umumiyete devletlerin idâresinde bulunduğunu ve kimsenin bu işe karışmaya çağını hatırlattım. ALESCO mümessilli de: "Mekteb kitapları meselesi görüşülmesin" dedi. Yayınevi münâkaşaları bir karara varılmadan kapandı. Teknik yardım bahsi de âfakî bir şekilde kaldı.

Netice olarak, bu toplantıda, "İslam ve Batı" müessesesinin milletlerarası forumlarından biri olmağa namzet bulunduğu anlaşıldı. Buna göre, müesseseye mensubiyet şartları zorlaştırıldı. Aynen yeniden seçilen idareciler şu şartlarda karar kıldılar: mensub olmak isteyenler "İslam ve Batı" nın ülküsünü paylaşmalı, siyâsî ve dinî veheli faaliyetleri "İslam ve Batı" çerçevesine getirmemelidirler. Ayrıca, iki yıl içinde millî grup kurmak ve bir faaliyetinde bulunmak şartları konmaktadır. Böylece, biz Türkler, "İslam ve Batı" da söz sâhibi olmağa devâm için, millî grup kurmak ve faaliyetinde bulunmak işlerini iki yıl içinde ikmâl mecburiyetinde kalmaktayız.